

PARKSEPA KESKKOOL

MARIE MARTINE LUPP

8. KLASS

EESTI LINDUDE MAALIMINE VESIVÄRVIDEGA

JUHENDAJA HEIDI KUKK

SISSEJUHATUS

Nii kunst kui ka loodus on minu jaoks südamelähedased teemad ja neid huvitsid jagab ka minu pereliiget. Teadsin kindlalt, et tahan oma 8. klassi loovtööd kunstiga siduda, kuid mõte linde maalida tuli üpriski ootamatult sõpradega sel teemal vesteldes. Lendavaid elusolendeid, olgu need ulmelised või reaalsed, olen ma lapsest saati suurte silmadega vaadanud, kuid mu oskus linde joonistada vajas palju lihvimist. Maalida tahtsin ma seepärast, et kodus tegelen ma tavaliselt rohkem joonistamisega.

Meie koolis pole teisi lindude teemalisi töid tehtud. Maalimisega seotud loovtöid on teinud Marili Luksepp, Taisto Janter, Hanna-Liisa Raag, Jette Paat, Kristiin Kull, Annabel Runtal ja Loreen Soosaar.

Töö eesmärk oli eelkõige parandada oma oskust vesivärvidega maalida ja linde joonistada ning seeläbi Eesti lindudega lähemalt tutvuda. Alguses oli plaanis maalida üle saja Eesti linnu. Infot kogusin ma internetist, suureks abiks olid veebilehekülje bio.edu.ee Eesti lindude süstemaatiline nimestik ja lindude liigikirjeldused. Väga kasulikuks osutusid kunstniku John Muir Lawsi Youtube'i videod. Inspiratsiooni sain ma nii teistelt kunstnikelt kui ka loodusest.

Töö käigus soovisin saada vastuseid järgmistele küsimustele:

- Milliste kunstitarvetega oleks seda tööd hea teha?
- Kust leida usaldusväärseid pilte ja infot lindude kohta?
- Millise nurga alt on linde parem kujutada?
- Milliseid illustratsiooniosi on lihtsam teha, milliseid raskem ja kuidas ma raskemate osadega hakkama saan?

Täna oma sõpru ja vanemaid, kes mind töö praktilise osa juures toetasid, Ruth Tootsi, kes aitas maale skannida, ja oma juhendajat Heidi Kukke, kes oli töö valmimisel väga suureks abiks.

SISUKORD

1. VESIVÄRV	3
1.1. Vesivärvi koostis	4
1.2. Mind inspireerinud kunstnikud	5
1.2.1. Dina Norlund	5
1.2.2. Jada Fitch	5
1.2.3. Chris Hong	6
2. ETTEVALMISTUS PRAKTILISEKS TÖÖKS	7
2.1. Tehnika ja stiili valimine.....	7
2.2. Minu vahendid.....	8
2.3. Eesti linnud ja lindude valik	12
3. PRAKTILINE TÖÖ	14
3.1. Lindude kavandamine	14
3.2. Linnu maalimine	16
3.3. Protsessi ülevaade.....	18
KASUTATUD MATERJALID	21
LISAD	23
Lisa 1. Valikus olnud linnud.....	23
Lisa 2. Maalid.....	30

1. VESIVÄRV

Vesivärv ehk akvarell on pika ajaloo ja laia levikuga maalitehnika. Selle ajalugu ulatub koopamaalingutest tänapäevani, see oli kasutusel Vana-Egiptuses ning on olnud väga levinud Aasia (eriti Hiina) kunstis.

Nagu nimi juba ütleb, on tegemist tehnikaga, kus on vaja kasutada vett. Seda kasutatakse värvide niisutamiseks, lahjendamiseks, paberile kandmiseks, pintslite loputamiseks ja erinevates tehnikates – akvarellidega maalimisel ei saa vett vältida. Seepärast tuleb maalimisel kasutada kvaliteetset paberit, mis ei imaks kohe vett endasse ja ei liguneks läbi, vaid laseks värvil enda peal ära kuivada (joonis 1). Kui kasutada väga imavat paberit, nagu tavalist printeripaberit, võib näha, kuidas värv lootusetult laiali valgub ja paber laineliseks kisub (joonis 2).

Joonis 1. Värv akvarellpaberil

Joonis 2. Värv printeripaberil

Vesivärvidega maalitakse kihiti. Tihti alustatakse heledamast kihist, siis minnakse aina tumedamaks (joonis 3). Enne järgmise kihi lisamist peab ootama, et eelmine ära kuivaks, kuid see pole reegel ning kehtib vaid detailide lisamisel. Värv märjale pinnale lisamine annab maalilise ja pehme efekti (joonis 4). Selle tehnika puhul öeldakse: „värv teeb kogu töö ise ära“.

Joonis 3. Märg värv (punane) kuival pinnal (sinine)

Joonis 4. Märg värv märjal pinnal

Värvi suunamiseks tuleb meeles pidada, et värv valgub ainult sinna, kus on vett. Vesivärvitehnika tähtis omadus on läbipaistvus, mis annab maalidele õhulise ja kerge mulje, mida oleks mõne teise maalitehnikaga, nt õliväridega, raskem saavutada. Seepärast sobivad vesivärvid maastike maalimiseks väga hästi.

1.1. Vesivärvi koostis

Akvarellvärv, nagu enamik värvidest, koosneb põhiliselt kahest osast: pigmendist ja liimainest. Pigment on värviline pulber, mida liigitatakse orgaaniliseks ja anaorgaaniliseks pigmendiks. Värvis olevast pigmendist sõltub selle värv. Vesivärvide valmistamisel on kasutusel üle saja erineva pigменти, millest mõned on kallimad, teised odavamad. Pigmenti hind sõltub selle kvaliteedist, looduslikud pigmendid on üldjuhul kvaliteetsemad. Seega odavamate vesivärvide valmistamisel kasutatakse looduslikke pigmente harvemini – neid pannakse tootesse vähem või leitakse neile tehiskas asendaja. (Roebuck, 2021) Mõned tuntumad pigmendid on nt kollane ooker, koobaltsinine, kaadmiumpunane, ultramariin ja sieena.

Liim- ehk sideaine on vajalik selleks, et värvi kõiki koostisosi ja paberit omavahel „siduda“, tänu sellele paistab ka pigment erksam. Sideained võivad olla taimsed või sünteetilised. Vesivärvides on sideaineks tavaliselt kummiaraabik. (Roebuck, 2021)

Lisaks pigmendile ja liimainele sisaldavad vesivärvid mitut lisainet, mis on lisatud selleks, et värvi omadusi parandada. Need muudavad värvi niiskemaks, paremini säilivaks, tugevdavad või muudavad seda paksemaks. (Kivi, 2013) Vesivärvide juures on tähtis, et neid oleks lihtne

niisutada, seega lisatakse neisse lisaainena tihti mett või glükoosi. See muudab värvi pehmemaks ja kasutamise meeldivamaks. (Roebuck, 2021)

1.2. Mind inspireerinud kunstnikud

Üks oluline põhjus, miks ma vesivärvidega tegelen, on kunstnikud, kes oma tööd ja tegevust internetis jagavad. Mind on mu elu jooksul inspireerinud palju inimesi, kuid siin räägin ma kolmest, kes olid selle töö suured inspiratsiooniallikad või motiveerijad.

1.2.1. Dina Norlund

Dina Norlund on Norra päritolu illustraator. Ta keskendub enamasti digitaalsele kunstile, kuid mind kõnetavad just tema akvarellmaalid ja fantaasialoomade illustatsioonid (vt joonised 5 ja 6). Tema tööd on erksad, võluvad ning jutustavad tihti lugu. Ta töötab peamiselt koomiksile, projektide või lasteraamatute illustreerimisega. Tal endal on praeguse seisuga valminud kolm raamatut ja ta töötab neljanda kallal.

Joonis 5. „Old Adventurer“ (Norlund)

Joonis 6. Hübriidloom (Norlund)

1.2.2. Jada Fitch

Jada Fitch on illustraator, kes kujutab enamasti loodust. Vabal ajal tegeleb ta linnuvaatluse ja loodusfotograafiaga. Tema töödest meeldivad mulle kõige rohkem akvarellmaalid lindudest (vt joonis 7). Neisse on püütud ülimalt palju detaile, mida on vesivärvidega tavaliselt raske teha.

Joonis 7. Akvarellmaal haigrust (Fitch, 2019)

1.2.3. Chris Hong

Chris Hong on kunstnik Kanadast, kelle põhilised tehnikad on vesivärv ja guašš. Hongi maalid ja joonistused on värvilised ja vabad (vt joonised 8 ja 9). Tema akvarellmaalid meeldivad mulle väga tehnika ja värvikasutuse poolest, ta oskab vesivärvide omadusi oma töödes suurepäraselt ära kasutada.

Joonis 8. Valge kass (Hong, 2021) Joonis 9. Akvarellmaal „Low Tea“ (Hong, 2018)

2. ETTEVALMISTUS PRAKTILISEKS TÖÖKS

Enne praktilise osa alustamist pidin otsustama, milliseid linde ja milliste vahenditega ma maalin. Siin peatükis põhjendan ära oma tehnikavaliku, miks ma linde just sellises stiilis maalisin, ja räägin täpsemalt valitud vahenditest.

2.1. Tehnika ja stiili valimine

Kohe alguses teadsin ma, et tahan maalida. Joonistamisega olen tegelenud väga palju ning seega on värvipliatsite, tindipliatsite ja eriti grafiidi kasutamine minu mugavustsoon. Grafiitpliatsi kasutamisel on suur pluss see, kui „andestav“ see on. Ega ilmaasjata ei öelda, et kustukumm on joonistamisel kunstniku parim sõber! Kui on sobilik pliats, paber ja kustukumm võid sa väga kauaks jääda joonistust viimistlema ja nikerdama – see on tegevus, mida mina väga meelsasti harrastan. Kuigi joonistamises olen ma osav, mistõttu oleks mu töö lõpptulemus joonistades ehk parem tulnud, tean ma, et oma mugavusmulli peab aeg-ajalt lõhkuma enne, kui sa sinna sisse ära lämbud, ning uute asjade proovimine arendab ka vanu oskusi. Seega pidin ma maalitehnika valima.

Olen alati tahtnud õlivärve kasutada. Õlivärvidega pole mul kogemust, kuid tean, et see maalitehnika on väga aeganõudev, mis ei sobiks minu tööga, sest eesmärk oli maalida väga palju väga lühikese aja jooksul. Õlivärvid ei sobinud ka seetõttu, et nendega on üldiselt parem lõuendile maalida. Lõuendid on tihtipeale suured ja kohmakad, minu töö tegemiseks oli parem alusena paberit kasutada, kuna algne eesmärk oli teha 200 pisikest maali.

Teistest maalitehnikatest kõnetasid mind vaid akrüül ja akvarell. Nendest kahest oli mul rohkem kogemust esimesega, kuid lõpuks otsustasin ma akvarelli valida.

Seda tegin ma kolmel põhjusel.

1. See on tuttav, kuid uurimata. Mul on olnud vesivärvidega varem palju kogemusi, kuid mitte nende võimaluste ja võluga. Enne seda tööd koosnesid mu akvarellmaalid piirjoontest ja värvist, ehk põhifookuseks olid jooned, värv oli vaid selleks, et neid kaunistada. Leidus muidugi ka erandeid, nagu mõned maalitunni tööd, kuid vesivärvi polnud ma veel korralikult kasutama õppinud.
2. Vahendid on kättesaadavad. See on ka üks põhjuseid, miks õlivärvid ei sobinud. Vesivärvid ise on laialt kättesaadavad, samuti pintslid, ning ülejäänud vajaminevad vahendid leiduvad köögis. Nende kasutamiseks ei lähe vaja hästi tuulutatud ruumi ega

spetsiaalseid lahusteid. Tööd alustades oli mul üks komplekt vesivärve juba olemas, akrüüle mul endal polnud.

3. Tehnika sobis. Ajaloos on akvarelle mitut moodi kasutatud. Idas rõhutati rohkem jooni, Euroopas kasutati vesivärve algselt visandamiseks. Mina väärtustan selle tehnika juures ta laiu kasutamisevõimalusi. See, et ta võib olla nii pehme ja õhuline kui ka teravate joonte ja äkiliste värvimuutustega, sobib hästi looduse maalimiseks.

Tehnika valitud, tuli otsustada, mis stiilis ma linde kujutan. Stiili valimine lõpuks raskeks ei osutunud. Otsustasin maalida võimalikult realistlikult, et rõhutada iga linnu omapära ja iseloomu võimalikult tõetruult (joonised 10 ja 11). Töö tegemisel polnud realistlikkus peamine fookus ja ma lubasin endal aeg-ajalt sellest stiilist kõrvale hiilida, kuid kaugele ma ei rännanud.

Joonis 10. Maal põialpoisist

Joonis 11. Maalimisel abiks võetud foto (Erikson, 2018)

2.2. Minu vahendid

Maalimisel kasutasin mitmeid vesivärve. Suurim osa piltidest sai maalitud Sakura Koi vesivärvidega (Sakura Koi Watercolor Pocket Field Sketch Box) (joonised 12 ja 13). Selles on 24 värvi, väljakäiv palett, kaks käsna ja pintsel, mida ma selle töö tegemisel ei kasutanud. Sakura on Jaapani kunstifirma, mis alustas oma tegevust rasvakriitide müügiga. Tänapäeval on nad tuntud oma Pigma pastapliiatsite sarja ja geelipõhiste tintide poolest.

Joonis 12. Lahtine komplekt

Joonis 13. Kinnine komplekt

Viimaste lindude maalimisel kasutasin Vene firma Nevskaya Palitra toodetud vesivärve „Valged Ööd“. Nende tehtud värve on kasutatud mitmete vene katedraalide, paleede ja maalide restaureerimisel. Värve müüakse peamiselt küvettides ehk väikestes kausikestes, kuid neid leidub ka tuubides. Küvette müüakse kas komplektides või eraldi, mina ostsin enda omad eraldi, et saada just need värvid, mida vajasin. Ostsin 11 värvi (joonised 14 ja 15), mis ilusti ühte 11 cm x 7 cm suurusesse karbikesse ära mahtusid (joonis 16). Need värvid olid mu kvaliteetsemad, kui Sakura Koi värvid. Mina isiklikult eelistan siledaid, mesise tekstuuriga vesivärve, nagu need, kuna nendega maalimine on sujuvam. Kasutasin kolm aastat tagasi samalaadseid vesivärve oma esimese maalitunni kursusetöö maalimisel, seega olin nendega tuttav. Värvid on pigmentsed ja hästi segunevad.

Joonis 14. Värvid küvettides

Joonis 15. Värviproovid nimedega

Joonis 16. Värvid väikeses karbis

Kõik illustratsioonid maalisin Canson XL vesivärvipaberile. Paber on kergelt külmpressitud, mis tähendab, et selle tekstuur on krobeline. Külmpressitud paberid on vesivärvidega maalimisel tihti eelistatud ning klassikalisemad kui kuumpressitud. Kuumpressitud paber on vesivärvide jaoks mõeldud sile paber. Kuum- ja külmpressitud paberid erinevad ka imavuse poolest, kuna külmpressitud on pooriline, imendub vesi sellesse kiiremini. Külmpressitud paberi poorilise struktuuri tõttu ei pruugi mõned detailid välja paista nii hästi kui siledal kuumpressitud paberil. See pole aga suur probleem, sest vesivärvidega maalimisel nii väikesi detaile ei tehtagi.

Linde maalisin ma vertikaalsetele A7 suuruses paberitele. Paberid lõikasin õigesse formaati käsitsi. Kuna algne eesmärk oli maalida 200 lindu, ei tohtinud paber väga suur olla. Vertikaalselt otsustasin maalida sellepärast, et enamikel piltidel on linnud püstises asendis. Horisontaalsele formaadile on püstiseid asju halb mahutada.

Maalimisel on muidugi vaja kasutada ka pintsleid. Selle töö tegemisel kasutasin ma Daler Rowney Graduate sarja sünteetilisi vesivärvide jaoks mõeldud pintsleid, suurustes 10; 6 ja 4 (joonis 17).

Joonis 17. Pintsliid

Illustratsioonide viimistlemisel kasutasin ma Kuretake Zig Art & Graphic Twini markereid (joonis 18) ja Faber-Castell Pitt Artists'i pastellpliitseid (joonis 19). Zig Art & Graphic Twin markerid on veepõhised, väga hästi vees lahustuvad markerid. Paberile lisades käituvad nad nagu vesivärvid ning neid on pintsliga ja veega võimalik juhtida ja lahjendada (joonis 20). Need võtsin ma abiks väiksemate detailide, nagu silma, noka ja jalgade, maalimisel.

Joonis 18. Markerid

Joonis 19. Pastellpliitsid karbiga

Pastellpliitseid kasutasin ma valmis töödele sulestikku väikeste mustrite ning üldiselt valgete peegelduste lisamiseks. Mõne linnu puhul kasutasin pastellidele omast hajutatavust ära selleks, et sulestiku värvust kergelt tuunida. Pastellide hajutatud tekstuur (joonis 21) sobis vesivärvi omaga hästi kokku ning seega ei paistnud need üleliia välja.

Joonis 20. Markerite vesivärvisarnane tekstuur

Joonis 21. Pastellpliatsitega tehtud portree näitlejast Noah Simes

2.3. Eesti linnud ja lindude valik

Linnud on selgroogsete hulgas liigirohkuselt teine klass ning nad on väga laialt levinud. Eestis elab üle kolmesaja linnuliigi, need jaotuvad 20 erinevasse seltsi, mis omakorda jaotuvad 63 sugukonda. Linnud on olulised looduse mitmekesistajad ja etendavad peaaegu kõikides ökosüsteemides väga tähtsat osa. Putuktoidulised linnud hoiavad vaos taimekahjureid ning toovad sellega kasu inimesele ja taimestikule. (Linnud ...) Inimese jaoks on linnud alati olnud ka oluline toiduallikas.

Linde võib Eestis kohata kõikjal: nii asulates, rabades kui ka mererannikutel, kuid suurem osa meie lindudest elab puistutes, kuna Eestis on rohkesti metsa. Enamik sealsest linnustikust koosneb värvulistest. Lisaks värvulistele, kellest arvukamad on metsvint, punarind, salu-, mets-, ja väike-lehelind, võib metsast leida kana-, kulli-, ja kakulisi. Suur osa, umbes viiendik meie linnuliikidest, on seotud veekogude ning nende kallastega. Eesti rannajooned pakuvad paljudele lindudele soodsaid pesitsus- ja toitumistingimusi. Mererannikul, saartel ja laidudel on arvukamateks kurvitsalised ja hanelised, roostikest võib leida mitmeid ruiklasi (sealhulgas lauk, rooruik, täpikhuik) ja hüüpi. Avamaastikel pesitsevad mitmed kurvitsa- ja värvulised, inimasulates võib kohata varblaseid, kodutuvi, rasvatihast ja mitmeid vareslasi. Üldist linnuliikide arvukuse vähenemist põhjustab eelkõige sobivate pesitsus- ja toitumispaikade vähenemine, kliimamuutus ning reostus. (Linnud ...)

Siis kui maalitehnika oli valitud, koostasin nimekirja lindudest, keda maalida plaanisin. Võtsin aluseks veebilehekülje bio.edu.ee Eesti lindude süstemaatilise nimestiku. Nimekirjas on loetletud kõik Eestis märgatud linnud seltside ja sugukondade järgi. Vaatasin nimestiku läbi, seejärel hakkasin linde, keda maalida tahtsin, sugukondade kaupa välja noppima. Koostasin nendest eraldi nimekirja, kuhu ma hiljem maalitud linnud ka ära märkisin (lisa 1).

Enne töö alustamist olin juba mõelnud, mis linde ma kindlasti maalida tahan. Näiteks soovisin kindlasti maalida vareslasi ja tihaseid, kellest ka alustasin. Alguses maalisin ma linde sugukondade kaupa. See kaua ei kestnud, kuna ühte sorti lindude maalimine osutus väsitavaks ning siis hakkasin ma linde läbisegi maalima.

Peale tihaste ja vareslaste tahtsin ka mitmeid teisi linde maalida, kuid ajanappuse tõttu ei saanud kõik soovid teoks. Maalimata jäid näiteks Eesti röövlinnud, tuntumad veelinnud ja tuvid. Kui saaksin tööd uuesti teha, siis alustaksin seekord kõige tuntumate ja levinumate lindude maalimisest. Suure osa lindudest valisin, sest nad olid huvitavad ning ma ei teadnud, et meil Eestis selliseid liike leidub.

3. PRAKTIINE TÖÖ

Selles peatükis kirjeldan ma praktilise töö etappe, alustades kavandamisest kuni lõppviimistluseni. Seletan lahti tehnilise protsessi ning ka raskused, mis lindude illustreerimisega kaasnesid.

3.1. Lindude kavandamine

Minu kogemuses sõltub töö lõpptulemus, olgu selleks siis maal, joonistus või savikujuke, suurel määral enne töö alustamist tehtud plaanidest. Need plaanid ei pea tingimata paberil olema. Need võivad ka su peas olla. Tähtis on vaid, et ei hüppa pea ees tundmatusse vette, eriti kui oled algaja. Enne põhivahenditega joonistuse alustamist tasub kustutatava pliiatsi või muu sellise vahendiga kavandi või visandi tegemine. Nii tehes võib hiljem hajameelsuse või vale käe liigutuse tõttu tekkinud vigu ära hoida. Kavandamisest võib palju õppida ning see tagab joonistamisele kindluse. Visand on lõpptöö vundament.

Selle töö juures pidasin tähtsaks selgete ja täpsete alusjoonistuste tegemist. Kuna soovisin linde kujutada võimalikult tõetruult, ei tohtinud detailid kaotsi minna. Tihti tegin enne vesivärvipaberile joonistamist märkmikusse valitud linnust internetist leitud piltide põhjal väikesi ja kiireid visandeid, et linnuga lähemalt tutvuda. See tegi hiljem linna kujutamise lihtsamaks.

Linnu kavandamisel või visandi tegemisel lähtusin ma lihtsatest kujunditest. Näiteks väiksemad linnud koosnevad peamiselt kahest ringist, kolmnurkadest ning mõnest joonest (joonis 22). Üldiselt on joonistamisel tähtis neid kujundeid märgata ja osata nendest paberile, justkui mänguklotsidest, pilt kokku panna. Joonistamisel on abiks ka siluettide jälgimine. Negatiivseks joonistamiseks kutsutakse seda, kui ei joonistata mitte objekti, vaid selle ümbrust. Selline harjutus aitab tugevdada asjade kuju märkamist ja selle kujutamist.

Joonis 22. Kiired visandid

Enne töö alustamist uurisin ma, kuidas teised kunstnikud on linde joonistama õppinud ning mis nippe nad kasutavad. Vaatasin mitut loengut, millele ma ka kaasa joonistasin, ning reaalajas joonistamise ja maalimise videoid. Mind aitasid kõige rohkem kunstniku ja loodusvaatleja John Muir Lawsi videod. Ta õpetab hästi ja huvitavalt, tema videoid ja loenguid on võimalik vaadata tema Youtube'i kanalilt. Eriti aitas mind video „The New Bird Drawing System“, kus ta rääkis sellest, kuidas linde kiirelt visandada. (Laws, 2018)

Eluslooduse joonistamisel on mõistlik endale abiks võtta foto. Seda tegin ka mina lindude illustreerimisel. Pilte otsisin ma nii eesti-, inglise- kui ka ladinakeelse nimetuse järgi, et mul oleks võimalikult paljude erinevate piltide hulgast valida. Lindude kohta, kes Eestis väga levinud pole, leidsin palju rohkem ingliskeelset infot. Linnu ladinakeelse nimetuse järgi sai veel laialdasemaid tulemusi. Linnupilte otsisin ma peamiselt internetist, kuid ühe pildistasin ka ise. Piltide otsimisel pidin silmas pidama seda, et lind mu paberile ära mahuks ning kompositsiooni poolest sobiks. Kuna maalide formaat oli vertikaalne, pidid ka linnupildid püstipidised olema. Mitmetel juhtudel jäi linnu saba pildist välja, kuid see polnud enamike lindude puhul suur probleem.

Visandeid tegin ma sinise või punase enam-vähem kustutatava värvipliatsiga. Nii panin ma õrnalt paika linnu üldise figuuri. Selleks on värvipliatsi kasutamine hea, sest see ei kuma vesivärvist tugevalt läbi ja kui kumab, siis annab ilusa efekti. Seejärel võtsin ma grafiitpliatsi ning lisasin detailid. Mõnel korral tegin kogu visandamise grafiitpliatsiga. Enne maalimist kustutasin visandi kustukummiga heledamaks.

Lindude joonistamisel märkasid tunnuseid, millele rohkem tähelepanu pöörata, et lõpptulemus ehtsam välja näeks:

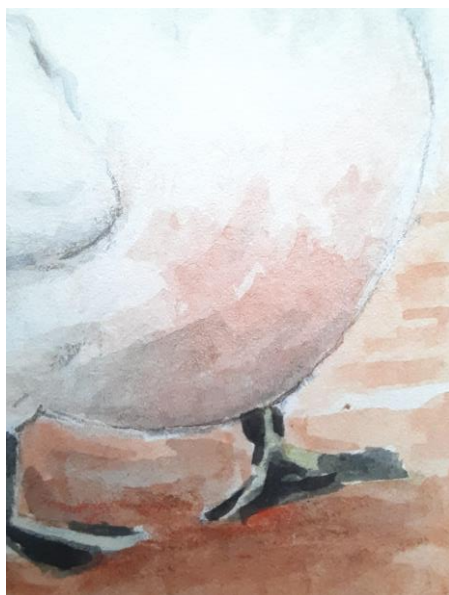
1. linnu ülakeha;

2. silmade paigutus;
3. linnu rüht;
4. jalad.

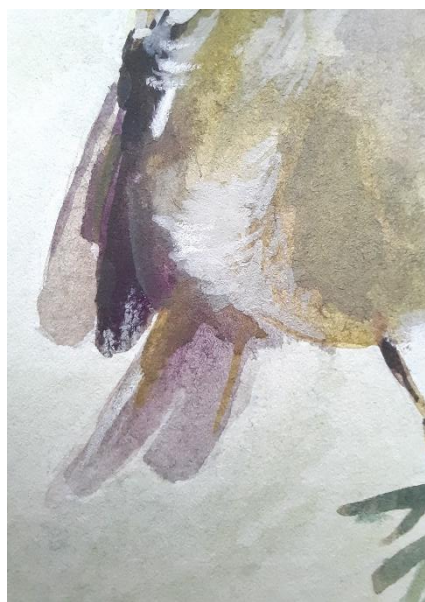
3.2. Linnu maalimine

Raske on kirja panna üht täpset protsessi, mille järgi ma maalisin, sest iga lind valmis lõpuks erinevalt. Kasutasin mitut tehnikat, proovisin, mis värvid sobivad, ning avastasin, milliseid vigu mitte korrata. Kuna nii suurt vesivärvidele keskendunud projekti polnud ma varem alustanud, õppisin palju. See kajastus ka mu tööprotsessis, mis iga linnu valmimisega veidike muutus. Siiski panen kirja peamised maalimise osad, mis iga linnu juures mingil määral kehtisid.

Linnu maalimise protsess algas õrna ja lahjendatud värvikihi lisamisega linnu visandile. Seda tehes sain ma paika panna esimese kihi, millele oli hea kihte lisama hakata. Selle kihi värvus sõltus nii linnu sulestikul olevatest värvinüanssidest kui ka perspektiivist ja valgusest. Näiteks kui linnule paistis ühelt poolt valgust ja teisel pool oli vari, võisin ma varjudesse külmi alatoone lisada, valgustatud alale soojemaid. Kui linnu lähedal oli tugevat värvi objekt või maapind, lisasin selle värvi ka linnule (joonis 23). Mõne linnu puhul, kelle saba paistis ta selja tagant välja, jätsin saba heledamaks, et kaugusetunnet tekitada (joonis 24).

Joonis 23. Maapinna peegeldus valgel sulestikul

Joonis 24. Pöialpoisi saba

Kui esimene kiht oli kuivanud, meeldis mulle alustada silma ja selle ümbruse maalimisest (joonis 25). Seda tegin ma väiksema pintsli ja tumeda värviga. Üldiselt meeldib mulle varjude ja sügavamat värvi kohtade juurest alustada. Silm on üks tähtsamaid kohti elusolendite kujutamise puhul ning seega olin neid maalides väga ettevaatlik. Silma ümber jätsin ma peenikese heleda kontuurjoone, et silm tumedast sulestikust välja paistaks ning kuna paljudel lindudel on silma ümber sulestiku värvist heledam joon.

Joonis 25. Lääne-pöialpoisi silm

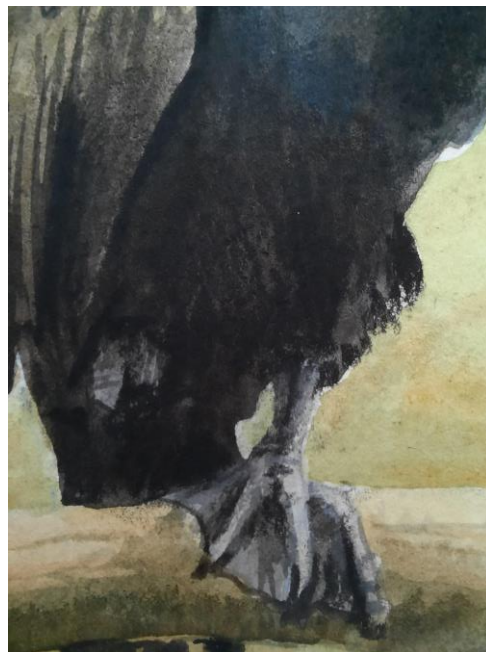
Maalimise põhiline osa oli kihtide lisamine. Sellel tegevusel polnud mul mingit erilist korda või tehnikat, kõik olenes linnust ja sellest, mida ma tollel hetkel mõtlesin. Vesivärv on huvitav tehnika, mille kasutamiseks on mitmeid nippe. Kui oled maalimisel vea teinud ning värv on veel niiske, saab märga ja puhast pintsli kasutades värvi eemaldada. Kui värv on alles paberile kantud, on seda parem eemaldada köögipaberi või taskurätikuga.

Kui mul oli juba paar kihti tehtud, hakkasin lisama detaile. Peale linu silma vajasis erilist hoolt ka jalad ja sulestik. Minu tuttlõokese või hõbekajaka maali puhul on näha, kuidas ma püüdsin sulestiku detaile võimalikult hästi kujutada. Nendel juhtudel tuli see hästi välja, kui üldiselt kehtib maalimisel see, et vähem on rohkem. Mõne hästi-paigutatud pintsli tõmbega on võimalik püüda ülimalt palju. Must-toonekure maali juures on seda hästi näha.

Linnu jalgade maalimist alustasin koos oksa, kivi või heina, millel lind seisis, maalimisega. Neid koos maalides üritasin linu jalgade ja pinna vahelist sidet loomulikumalt kujutada, et lind sulanduks oma ümbrusesse paremini (joonised 26 ja 27).

Joonis 26. Tait kivil seismas

Joonis 27. Kormoran oksal

Tausta maalimisel kasutasin värve, mis aitaksid linnul välja paista. Tausta oli mul põhiliselt kolme sorti: kaugusesse hajuv taust, mida kasutasin tihti veelindude puhul, lehed ja oksad või värviline taust. Paljudel lindudel oli kahe tausta segu. Mida rohkem ma maalisin, seda osavamalt ma taustasid kokku panin.

Kui vesivärv oli ära kuivanud ning ma ei plaaninud rohkem kihte lisada, kasutasin pastellpliatsit, et ettevaatlikult lisada linnule puuduvaid detaile või parandada vigu.

3.3. Protsessi ülevaade

Praktilist tööd alustasin ma 29. mail 2020; viimase linnu maalisin 07. märtsil 2021. Ühe linnu maalimiseks kulus mul 1–2 tundi. Maalisin enamasti õhtuti.

Lindude illustreerimise ajal meeldis mulle muusikat või audiosarju kuulata, sest vesivärvidega maalimine nõuab kannatust ja värvi kuivamist oodates oli millelegi muule tähelepanu suunamine mõnus. Mäletan, et laugu maalimise ajal kuulasin ma muusikali „Ooperifantoom“, kuna see lind meenutab mulle Ooperifantoomi oma musta sulestiku, punaste silmade ja näol oleva valge maski meenutava lauba poolest.

Töö käigus märkasin asju, mida silmas pidada, et lind realistlikum välja näeks. Pintsililöögid võiksid olla vabad ja voolavad. Pole mõtet üritada kõiki pisidetaile maalida, tuleb asju osavalt üldistada, lisades detaile vaid sinna, kus neid vaja on.

Taust mõjutas tööd rohkem, kui olin oodanud. Roheliste lehtede või kauguses olevate okste lisamine muutis ka tööd, mis muidu nii hästi välja kukkunud polnud, palju paremaks ja huvitavamaks.

Kuna vesivärvidega maalimisel jäetakse heledate kohtade saavutamiseks valget paberit värvist läbi paistma, pole hiljem ilma teiste vahenditeta võimalik värvitud kohti heledamaks saada. Tuleb olla kannatlik ning enne tegutsemist hoolikalt mõelda. Alguses, kui terve tehnika mu jaoks veel võõras oli, ei jätnud ma piisavalt palju ala heledaks ning pidin hiljem pliatsiga valget juurde lisama.

Lindude maalimisel jälgisin nende värve ja üritasin neid võimalikult täpselt järgi teha. Enamik värvidest olid samad, mis fotodel, mille järgi ma maalisin, kuid mängisin ka varjudesse siniste alatoonide lisamisega ja värvi abil teatud kohtade välja toomisega.

Praktilise töö kõige raskem osa oli lindude kavandamine, sest ma tahtsin, et iga maalil olev lind sarnaneks võimalikult palju reaalsele linnule. Kustukumm oli üks mu suurimaid abilisi. Hästi tuli mul välja lindude asend paberil ja poos. Lindude maalimisel oli mu lemmik osa kuivale visandile esimese värvikihi lisamine.

KOKKUVÕTE

Töö praktilist osa tegin ma ümardatult 9 kuud. Selle aja jooksul õppisin palju oma tugevate ja nõrkade külgede kohta. Eesmärkideks oli õppida vesivärve osavamalt kasutama, kuna see polnud minu jaoks eriti tuttav tehnika, osata joonistamisel linde võimalikult tõetruult kujutada ja saada tuttavamaks Eestimaa lindudega. Need eesmärgid said täidetud. Avastasin vesivärvidega maalimise juures uusi nippe ja tehnikaid, sain teada, mis osadele linnu joonistamise juures keskenduda, ja õppisin Eesti linde paremini tundma ja looduses märkama. Nüüd tunnen ma õues käies ära palju rohkem linnuliike, kui enne loovtöö alustamist.

Tööd alustades oli mul plaanis maalida 100 Eesti lindu. Lähenesin sellele eesmärgile optimistlikult, kuid lõpptulemuseks on 58 maali, mitte 100. Selle põhjuseks oli vähene ajaplaneerimine ning sellega kaasnev ajapuudus.

Töö käigus õppisin, et vesivärvidega maalitud lindudele on hea peale maalimist lisada täpsemate vahenditega, nagu markerite või pliiatsitega, detaile, kuna vesivärvidega on neid raske püüda. Usaldusväärseks ja heaks infoallikaks osutus veebilehekülg bio.edu.ee, pilte võis otsida mistahes kohast, kui olid lugenud linnu kirjeldust, et teda mitte teiste lindudega segamini ajada. Linde oli hea kujutada külgvaatest. Lindude illustreerimisel polnud üht kindlat lihtsat ega rasket asja, kuna kõik linnud on omapärased. Raskustest sain ma üle tänu uuesti proovimisele ja tehnikaga katsetamisele.

Kuigi maalisin vähem linde, kui lootsin, ning paljud ei tulnud välja nii head, kui nad oleks võinud olla, olen ma endaga rahul, sest töö oli mulle heaks õpikogemuseks ning arendas mind palju. Kui ma saaks seda tööd uuesti teha, siis paneks ma paika maalimiseks kindla aja, teeks kõige suurema osa suvel ära ja alustaks kindlasti kõige üldtuntumate lindude maalimisest. Töö oli hea proovikivi ning olen õnnelik, et seda tegin.

KASUTATUD MATERJALID

Avamere elurikkus 2010. Kättesaadav: http://bef.ee/wp-content/uploads/2014/04/avameri_www_high.pdf (01.04.2021).

Cormorant. Kättesaadav: <https://oceanwide-expeditions.com/to-do/wildlife/cormorant-1> (30.03.2021).

Eesti esmaleide muuseumide kogudes – suula 2017. Kättesaadav: <https://www.looduskalender.ee/n/node/1398> (30.03.2021).

Eesti sai kahe linnuliigi võrra rikkamaks 2020. Kättesaadav: <https://novaator.err.ee/1141166/eesti-sai-kahe-linnuliigi-vorra-rikkamaks> (01.04.2021).

Erikson, R. 2018. Pöialpoiss. Kättesaadav: <https://roxifotoblog.com/2018/01/08/poialpoiss-14/> (23.03.2021).

Eurasian coot. Kättesaadav: <https://backyardbuddies.org.au/backyard-buddies/eurasian-coot/> (01.04.2021).

Fitch, J. 2019. Kättesaadav: <https://jadafitch.tumblr.com/image/626721452514770944> (29.03.2021).

Hong, C. 2018. Kättesaadav: Illustrations. <https://www.chrishongart.com/portfolio/illustrations> (29.03.2021).

Hong, C. 2021. Sketches. Kättesaadav: <https://www.chrishongart.com/portfolio/sketches> (29.03.2021).

2014. Jäälind (Alcedo atthis). Kättesaadav: <https://www.eoy.ee/jaalind/jaalind/> (01.04.2021).

Karbuskajakas. Kättesaadav: <https://www.linnuvaatleja.ee/linnuliigid/karbuskajakas> (01.04.2021).

Kivi, M. 2013. Traditsioonilised värvid. Kättesaadav: <https://sites.google.com/site/traditsioonilisedvarvid/sideained> (19.03.2021).

Kukkurthane. Kättesaadav: <https://www.eoy.ee/rasvatihane/tihased/kukkurthane> (30.03.2021).

Lasuurthane. Kättesaadav: <https://www.eoy.ee/rasvatihane/tihased/lasuurtihane> (30.03.2021).

Laws, J. 2018. The New Bird Drawing System. Kättesaadav: <https://www.youtube.com/watch?v=OKV0WFF63WA> (24.03.2021).

Linnud Eesti selgroogsete lehekülgedel. Kättesaadav:

<http://bio.edu.ee/loomad/Linnud/liindex.htm> (12.10.2020).

Marsh tit. Kättesaadav: <https://www.rspb.org.uk/birds-and-wildlife/wildlife-guides/bird-a-z/marsh-tit/> (30.03.2021).

Miesle, J. 2011. Common firecrests. Kättesaadav:

<https://www.beautyofbirds.com/commonfirecrestkinglets.html> (01.04.2021).

2020. Must-toonekurg. Kättesaadav: <https://www.kotkas.ee/liigid/must-toonekurg> (01.04.2021).

Norlund, D. Kättesaadav: <https://www.dinanorlund.com/> (28.03.2021).

Pappel, P. Juuli loom - rukkirääk. Kättesaadav:

http://vana.loodusajakiri.ee/eesti_loodus/EL/vanaweb/0108/piret_raak.html (01.04.2021).

2016. Pöialpoiss (*Regulus regulus*). Kättesaadav:

<https://www.loodusheli.ee/ET/loomaliigid/linnud/taxonid=316&speciesid=389> (01.04.2021).

Roebuck, A. 2021. What is watercolour paint? The things you should know. Kättesaadav:

<https://watercoloraffair.com/what-is-watercolor-paint/> (19.03.2021).

Stymacks, A. 2018. Why Ravens and Crows Are Earth's Smartest Birds. Kättesaadav:

<https://www.nationalgeographic.com/animals/article/year-of-the-bird-brains-intelligence-smarts> (30.03.2021).

LISAD

Lisa 1. Valikus olnud linnud

Linnud, mida lõpuks maalisin, on märgitud sinise värviga.

59. sugukond: Vareslased, *Corvidae*

291. Pasknäär, *Garrulus glandarius* (L.)

292. Laanenäär, *Perisoreus infaustus* (L.)

293. Harakas, *Pica pica* (L.)

294. Mänsak, *Nucifraga caryocatactes* (L.)

295. Hakk, *Corvus monedula* L.

296. Künnivares, *Corvus frugilegus* L.

297. Vares, *Corvus corone* L.

298. Ronk e. kaaren, *Corvus corax* L.

53. sugukond: Tihaslased, *Paridae*

275. Sootihane e. salutihane, *Parus palustris* L.

276. Põhjatihane, *Parus montanus* Conr.

277. Taigatihane, *Parus cinctus* Bodd.

278. Tutt-tihane, *Parus cristatus* L.

279. Musttihane, *Parus ater* L.

280. Sinitihane, *Parus caeruleus* L.

281. Lasuurtihane, *Parus cyanus* Pall.

282. Rasvatihane, *Parus major* L.

52. sugukond: Sabatihaslased, *Aegithalidae*

274. Sabatihane, *Aegithalos caudatus* (L.)

56. sugukond: Kukkurtihaslased, *Remizidae*

285. Kukkurtihane, *Remiz pendulinus* (L.)

54. sugukond: Puukoristajalased, *Sittidae*

283. Puukoristaja, *Sitta europaea* L.

57. sugukond: Peoleolased, *Oriolidae*

286. Peoleo, *Oriolus oriolus* (L.)

60. sugukond: Kuldnoklased, *Sturnidae*

299. Kuldnokk, *Sturnus vulgaris* L.

300. Roosa-kuldnokk, *Sturnus roseus* (L.)

42. sugukond: Pääsulased, *Hirundinidae*

205. Kaldapääsuke, *Riparia riparia* (L.)

206. Suitsupääsuke, *Hirundo rustica* L.

207. Räästapääsuke, *Delichon urbica* (L.)

41. sugukond: Lõolased, *Alaudidae*

201. Tuttlõoke, *Galerida cristata* (L.)

202. Nõmmelõoke, *Lullula arborea* (L.)

203. Põldlõoke, *Alauda arvensis* L.

204. Sarviklõoke, *Eremophila alpestris* (L.)

40. sugukond: Rähnlast, *Picidae*

192. Väänkael, *Jynx torquilla* L.

193. Hallpea-rähn e. hallrähn, *Picus canus* Gm.

194. Roherähn e. meltsas, *Picus viridis* L.

195. Musträhn, *Dryocopus martius* (L.)

196. Suur-kirjurähn, *Dendrocopos major* (L.)
197. Tamme-kirjurähn, *Dendrocopos medius* (L.)
198. Valgeselg-kirjurähn, *Dendrocopos leucotos* (Bechst.)
199. Väike-kirjurähn, *Dendrocopos minor* (L.)
200. Kolmvarvas-rähn e. laanerähn, *Picoides tridactylus* (L.)

34. sugukond: Öösorlased, *Caprimulgidae*

186. Öösorr, *Caprimulgus europaeus* L.

30. sugukond: Tuvilased, *Columbidae*

168. Kodutuvi, *Columba livia* (f. *domestica*) Gm.
169. Õõnetuvi, *Columba oenas* L.
170. Kaelustuvi e. meigas, *Columba palumbus* L.
171. Kaelus-turteltuvi e. pargi-turteltuvi, *Streptopelia decaocto* (Friv.)
172. Turteltuvi, *Streptopelia turtur* (L.)

33. sugukond: Kaklased, *Strigidae*

175. Kassikakk, *Bubo bubo* (L.)
176. Lumekakk, *Nyctea scandiaca* (L.)
177. Vöökakk, *Surnia ulula* (L.)
178. Värbkakk, *Glaucidium passerinum* (L.)
179. Kivikakk, *Athene noctua* (Scop.)
180. Kodukakk, *Strix aluco* L.
181. Händkakk, *Strix uralensis* Pall.
182. Habekakk, *Strix nebulosa* Forst.
183. Kõrvukräts, *Asio otus* (L.)
184. Sooräts, *Asio flammeus* (Pont.)
185. Karvasjalg-kakk, *Aegolius funereus* (L.)

5. sugukond: Suulalased, *Sulidae*

12. Suula, *Morus bassanus* (L.)

6. sugukond: Kormoranlased e. karbaslased, *Phalacrocoracidae*

13. Kormoran e. karbas, *Phalacrocorax carbo* (L.)

7. sugukond: Haigurlased, *Ardeidae*

14. Hüüp, *Botaurus stellaris* (L.)

15. Väikehüüp, *Ixobrychus minutus* (L.)

16. Ööhaigur, *Nycticorax nycticorax* (L.)

17. Hõbehaigur, *Egretta alba* (L.)

18. Hallhaigur, *Ardea cinerea* L.

19. Purpurhaigur, *Ardea purpurea* L.

8. sugukond: Toonekurglased, *Ciconiidae*

20. Must-toonekurg, *Ciconia nigra* (L.)

21. Valge-toonekurg, *Ciconia ciconia* (L.)

14. sugukond: Metsislased e. püülased, *Tetraonidae*

86. Laanepüü, *Bonasa bonasia* (L.)

87. Rabapüü, *Lagopus lagopus* (L.)

88. Teder, *Tetrao tetrix* L.

89. Metsis e. mõtus, *Tetrao urogallus* L.

15. sugukond: Faasanlased e. kanalased, *Phasianidae*

90. Nurmkana, *Perdix perdix* (L.)

91. Põldvutt, *Coturnix coturnix* (L.)

16. sugukond: Ruiklased, *Rallidae*

92. Rooruik, *Rallus aquaticus* L.

93. Täpikhuik, *Porzana porzana* (L.)

94. Väikehuik, *Porzana parva* (Scop.)

95. Rukkirääk, *Crex crex* (L.)

96. Tait, *Gallinula chloropus* (L.)

97. Lauk, *Fulica atra* L.

17. sugukond: Kurglased, *Gruidae*

98. Sookurg, *Grus grus* (L.)

20. sugukond. Naaskelnoklased, *Recurvirostridae*

102. Naaskelnokk, *Recurvirostra avosetta* L.

26. sugukond: Kajaklased, *Laridae*

144. Karbuskajakas e. mustpea-kajakas, *Larus melanocephalus* Temm.

145. Väikekajakas, *Larus minutus* Pall.

146. Harksaba-kajakas, *Larus sabini* Sab.

147. Naerukajakas, *Larus ridibundus* L.

148. Kalakajakas, *Larus canus* L.

149. Tõmmukajakas, *Larus fuscus* L.

150. Hõbekajakas, *Larus argentatus* Pont.

151. Jääkajakas, *Larus hyperboreus* Gunn.

152. Merikajakas, *Larus marinus* L.

153. Roosakajakas, *Rhodostethia rosea* (MacGill.)

154. Kaljukajakas, *Rissa tridactyla* (L.)

49. sugukond: Põõsalindlased, *Sylviidae*

242. Võsa-ritsiklind, *Locustella naevia* (Bodd.)

243. Jõgi-ritsiklind, *Locustella fluviatilis* (Wolf)

244. Roo-ritsiklind, *Locustella luscinioides* (Savi)

245. Tarna-roolind, *Acrocephalus paludicola* (Vieill.)

246. Kõrkja-roolind, *Acrocephalus schoenobaenus* (L.)

247. Padu-roolind, *Acrocephalus agricola* (Jerd.)

248. Aed-roolind, *Acrocephalus dumetorum* Blyth

249. Soo-roolind e. putke-roolind, *Acrocephalus palustris* (Bechst.)

250. Tiigi-roolind, *Acrocephalus scirpaceus* (Herm.)

251. Rästas-roolind, *Acrocephalus arundinaceus* (L.)

252. Väike-käosulane, *Hippolais caligata* (Licht.)

253. Käosulane, *Hippolais icterina* (Vieill.)

254. Vööt-põõsalind, *Sylvia nisoria* (Bechst.)

255. Väike-põõsalind, *Sylvia curruca* (L.)

256. Pruunselg-põõsalind, *Sylvia communis* Lath.

257. Aed-põõsalind, *Sylvia borin* (Bodd.)

258. Mustpea-põõsalind, *Sylvia atricapilla* (L.)

259. Rohe-lehelind e. nõlva-lehelind, *Phylloscopus trochiloides* (Sund.)

260. Põhja-lehelind, *Phylloscopus borealis* (Blas.)

261. Kuld-lehelind, *Phylloscopus proregulus* (Pall.)

262. Vööt-lehelind, *Phylloscopus inornatus* (Blyth)

263. Tõmmu-lehelind, *Phylloscopus fuscatus* (Blyth)

264. Mets-lehelind, *Phylloscopus sibilatrix* (Bechst.)

265. Väike-lehelind e. silksolk, *Phylloscopus collybita* (Vieill.)

266. Salu-lehelind, *Phylloscopus trochilus* (L.)

267. Pöialpoiss, *Regulus regulus* (L.)

268. Lääne-pöialpoiss, *Regulus ignicapillus* (Temm.)

61. sugukond: Kangurlindlased, *Ploceidae*

301. Koduvarblane, *Passer domesticus* (L.)

302. Põldvarblane, *Passer montanus* (L.)

3. sugukond: Tormilindlased, *Procellariidae*

10. Põhja-tormilind, *Puffinus puffinus* ssp. (Brünn.)

36. sugukond: Jäälindlased, *Alcedinidae*

188. Jäälind, *Alcedo atthis* (L.)

Lisa 2. Maalid

Kui pasknäär on erutatud, võib ta peas märgata
tutti. (Linnud ...)

Laanenäär on ilusa sulestikuga ja suure
julgusega lind.

Harakas on küll tuntud oma vargaloomuse poolest ja tihti võib teistelt loomadelt toitu napsata, kuid inimeste vara nad pessa pigem ei tassi.

Mänsak armastab pähkleid ning varub neid endale talveks sammalde, samblike või puukoore alla. (Linnud ...)

Haki tunneb väga hästi ära ta heledate
silmade järgi, mis tumedal sulestikul
suurepäraselt välja paistavad.

Künnivarese tunneb ära talle iseloomuliku
suure heleda noka abil, mille ots oleks
justkui tindi sisse kastetud.

Varestel on suurepärane mälu ning on suutelised meelde jätta inimeste nägusid. (Stymacks, 2018)

Ronk ehk kaaren on muinasjuttudes väga sageli esinev lind, teda kujutatakse üldiselt kurjakuulutava ja süngena.

Soo- ehk salutihasel on rasvatihasest parem
mälu. (Marsh tit)

Kuna põhjatihane on suhteliselt nõrk, on ta sageli
sunnitud oma pesakohta suurematele lindudele
loovutama. (Linnud ...)

Nii taigatihase välimus kui ka laul meenutavad
põhjatihast.

Tutt-tihase tunneb ära ta kirju tuti järgi.

Musttihased on tihastest kõige seltsivamad ning
võivad moodustada ülimalt suuri parvi.

(Linnud ...)

Sinitihane on tihastest kõige väiksem, kuid
ka kõige sõjakam. (Linnud ...)

Lasuurtihast on raske määrata, kuna ta välimus on sinitihase ja lasuurtihase hübriidile ehk leukistlikule sinitihasele väga sarnane. (Lasuurtihane)

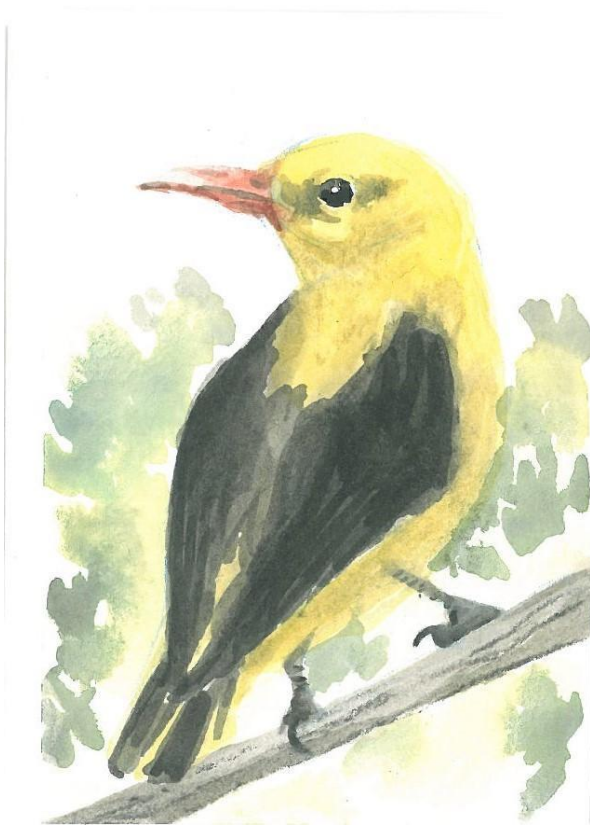
Rasvatihane on kõigist tihaselikidest levinuim, teda võib kohata nii Euraasias kui ka Põhja-Aafrikas. (Linnud ...)

Sabatihase saba on pikem, kui terve tema keha koos peaga.

Kuigi teda kutsutakse kukkurtihaoseks, on ta tiha veidi kaugem sugulane ning kuulub omaette sugukonda. (Kukkurtiha)

Puukoristaja on meie lindudest üks osavaim
ronija, ainsana oskab ta puutüvel, pea ees,
alla ronida. (Linnud ...)

Ehkki enamik tema sugulastest elavad
troopikas, ei kuulu peoleo troopiliste lindude
hulka. (Linnud ...)

Kuldnokk on väga hea häälte jäljendaja – ta suudab nii teiste lindude kui ka loomade häält järgi teha.

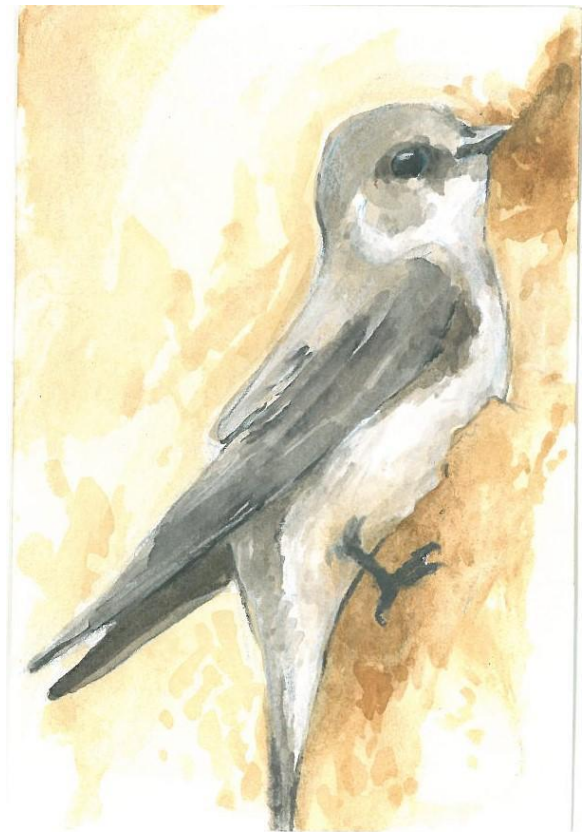
Roosa-kuldnokk on roosa-musta sulestikuga Eestis harva kohatav lind.

Räästapääsuke teeb pesa tihti linnamajade
külge, eriti nendele, mis on kivist.

Suitsupääsuke on tuntud ilmaennustaja
ning õnnetooja.

Kaldapääsukesed elavad kolooniates, kus võib olla üle tuhande linnu ning putukajahil liiguvad nad samuti parvena. (Linnud ...)

Teistest lõokestest eristab tuttlõokest ta peas olev suletutt.

Sarviklõokest on kerge ära tunda ta kollase-
musta kirju näo ja sarvi meenutavate
suletuttide järgi.

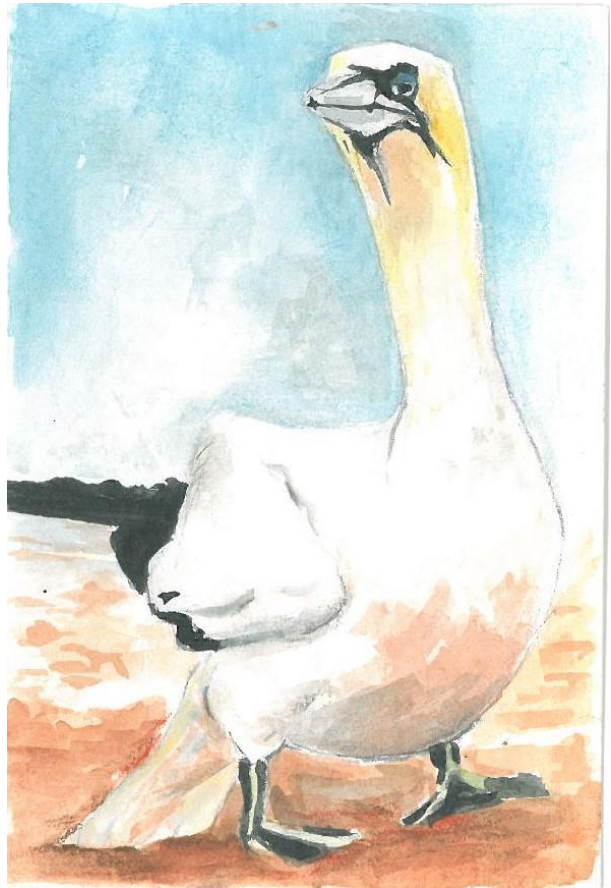
Roherähn trummeldab teiste rähniliikidega
võrreldes vähe, see tunnus on kasulik teda
hallpea-rähnist eristamisel. (Linnud ...)

Musträhn tegutseb tihti poolpõlenud puudel, kuna seal on teda raskem märgata. (Linnud ...)

Tamme-kirjurähn leiab enamiku oma toidust tammepuude koorte alt.

Suula on Põhja-Atlandi merelind, kes kaugemale sisemaale vaid tormide pärast satub. Nii leiti Suula esmaleid Eestis: üks vigastatud noorlind oli Pärnumaale sattunud.
(Eesti esmaleide ...)

Paljudes riikides, kuid eriti Hiinas ja Jaapanis, kasutati ja veel ka kasutatakse kormorani abilisena kalapüügis. (Cormorant)

Isaste väikehüüvide paaritumislause on raske eristada konnade krooksumisest.

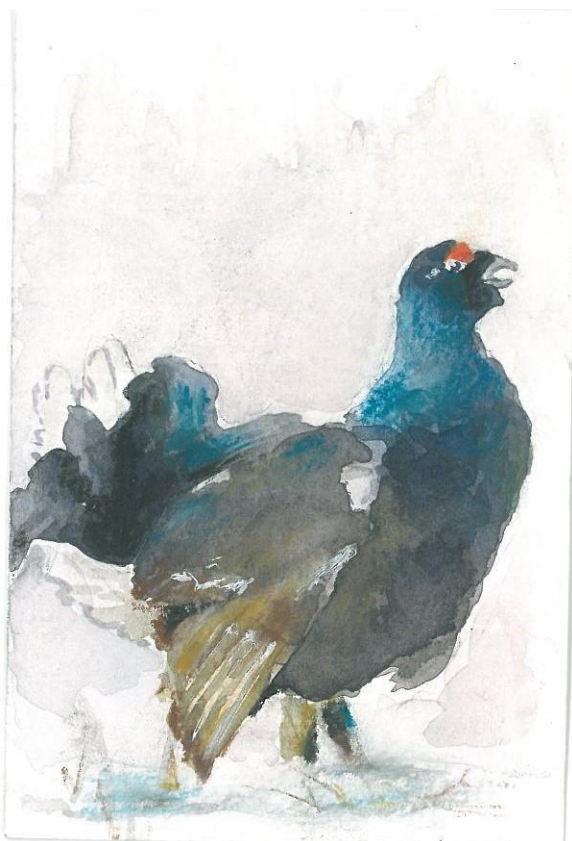
Hõbehaigur on üldiselt väga laialt levinud.

Lennu ajal hoiab hallhaigur kaela S-
kujuliselt kõverdatuna.

Läänemere ida- ja läänekaldal peeti Must-
toonekurge pühaks ja surma ennustavaks
linnuks. (Must-toonekurg)

Valge-toonekure tunneb kaugelt ära ta
iseloomuliku nokaklõbina järgi.

Tetredel on mänguplatsil vastavalt linnu
võimetele kindel „hierarhia“, kus võimekamad
kuked on keskel, kehvemad äärtes.

(Linnud ...)

Mängu ajal võivad mõned isased
metsised nii hoogu sattuda, et võivad
rännata ükskõik keda, kes parasjagu
läheduses viibib. (Linnud ...)

Rooruigale on iseloomulik öösiti kostuv ruigav
hää. (Linnud ...)

Väikehuika on lihtsam kuulda, kui näha, sest ta on nii varjatud eluviisiga.

Rukkirääku tunti rahvauskumustes kui põldude kaitsevaimu. (Pappel)

Taita kutsutakse tiigikanaks, kuna ta on
võimeline väikestes lompides pesitsema.
(Linnud ...)

Lauk on väga hea sukelduja: ta suudab üle 7
meetri sügavusele sukelduda ning vee all kuni
15 sekundit olla. (Eurasian coot)

Sookured on tuntud nende pulmatantsude
poolest, mis on väga valjud ning meenutavad
ärevat balletitantsu.

Naaskelnoka teeb eriliseks ta pikk kõver nokk.

Linnuharulduste komisjoni andmetel on karbuskajakat ehk mustpea-kajakat Eestis vaid 23 korda nähtud. (Karbuskajakas)

Väikekajakas ja naerukajakas on omavahel väga sarnased, kuid väikekajaka eristab tumeda tiibade alaosa järgi, mis naerukajakal on hele. (Avamere elurikkus)

Naerukajaka nimi tuleb ta naeru
meenutavast häälest.

Kalakajakatel on välja kujunenud oma
suhtluskeel, mis koosneb paljudest
erinevatest poosidest ja häälistsustest.
(Linnud ...)

Hõbekajakas on Eestis kajatest suuruselt teine.
(Linnud ...)

Roosakajakas satub Eestisse üliharva.

Jõgi-ritsiklinnu laul kõlab nagu ritsika sirin.

Pöialpoisi laulu vanemad inimesed sageli ei kuulegi, kuna see on nii kõrge. (Pöialpoiss)

Isase lääne-pöialpoisi pealael olev triip muutub pesitsusajal oranžiks. (Miesle, 2011)

Põldvarblase eristab koduvarblasest ta põsel olev must täpp, pruun pealagi ning laiem valge kaelavõru.

Põhja-tormilind on Eestis haruldane külaline ning isegi Soomes, kus linnuvaatlejaid on Eestiga võrreldes rohkem, on teda vaadeldud vaid kaks korda. (Eesti sai kahe linnuliigi võrra rikkamaks)

Jäälind sai oma ladinakeelse nime kreeka mütoloogia tegelaste järgi – Alcedo tuleneb Alkyonest, kelle jumalad jäälinnuks muutsid, ning Atthis oli noor naine Lesbose saarelt (Jäälind).